

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 2.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 12. januar 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brævsavnaðstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Fiskimaður!

3—700 króna sáttmálin er endurnýggjaður fyri 3 long ár — sáttmálavegurin ber so stutt ikki bóttina og batan, ið má koma, um ikki hvør fiskimaður skal hjálpaðursur undir beinkin. Annað má nú roynast.

Hin einasta leiðin hjá sær, fiskimanninum, nú er at knýta alla orku tína um sjálvur saman við starvsbróðrum at taka róðrið og taka tey tøk, iðugu takast.

Føroya fiskimenn, Føroya skiparar, Føroya lögting saman í eina kraft — og um útgerðarmenninir vilja vera við sum fjórði táttur, so ongantíð betri.

Fiskimaður, verð tín egni eydnusmíður! Kom og nýt vitjunarstundina!

Fríður er góður. Men tað er nakað, sum eitur deyðans fríður.

Tað kann ikki noklast, at tú, Føroya fiskimaður hevur bundið ov mikið fríð við kor tíni og lagnu. Tú hevur gáað ov lítið eftir tí, at lagna tín og kor eru treytað av sær sjálvum, tíni støðu, tínum vilja, tínum evnum og tínum fyrriliti.

Higartil hevur tú dugað uppá ein annan — og tú hevur haft trong kor, ið eru gjórd tær trongri í hvørjum. Hetta er ein dapur samleiði. Hvussu dapur hann er, hevur tú følt og kent á livsins harða snerti hvørt einasta ár: undirskot og troðkan og trongd frá øllum hornum. Higartil hevur tú bundið fríð við hesa lagnu — og hesin fríður hevur verið ein deyðans fríður. Bindur tú framvegis fríð við teg sjálvan, við tíni kor og tína lagnu, væntar tær eittans eitt: undirgongu!

Men livið er eittans

og tí mást tú royna at bjarga — ikki minst tí sálárliga, ið folnar, trælkast og doyri í tí fíggjarliga veseldóminum, ið sýgur saman um teg sum marran.

Nú mást tú rassast við.

Nú mást tú gera uppreisn móti veseldómsins leinkjum, so tær ikki draga teg í avgrundir. Nú kanst tú ikki líta á annan. Nú mást tú líta á teg sjálvan. Fá byrja. Byrjað í dag heldur enn í morgin at royna tín mátt og nýt títt fyrrilit. Hættur tú gjørt fyrsta stig, og tað eydnast, hevur tú lættari við at stíga næsta, triðja og fjórða og víðari, til tú stendur friur sum tín egin harri í egnum virki. Tað er málið. Stevn ikki styrti.

Eitt byrjunaruppskot.

Allir veiðimenn teykjast at vera samdir um tað neyðturvuliga í at hava móðurskip uppi í Grønlandi.

Allir okkara veiðimenn eiga út frá hesari ásanann at avgera við seg sjálvan:

Vit, ið draga fiskin og baksast har uppi, skulu í felagsskapi sjálvur veita okkum hesi móðurskip til vega.

Okkara veiðimenn standa

Føroya fiskimannafelag eigið nakað av peningi. Tað evnar at seta í til eitt tilfíkt endamál, einar	40000 kr.
Føroya skiparafelag evnar kanska eisini	40000 —
Føroya lögting má til hetta mál kunna veita	100000 —
Vilja útgerðarmenninir eitt samarbeiði — tíðin er úti fyri teirra einaræði yvir øllum vinnulívnum og fiskimanninum — seta teir uppi part javnbjóðis við fiskimenn og skiparar við	40000 —
Tilsamans hiðani	220000 —
Aftrat hesum kann Kongeriget Danmarks Fiskeri-bank óivað læna í hvussu er 50 pct.	110000 —
Vit hava so stutt	330000 —

beinavegin.

Arbeitt má verða við longum siki. Fiskimenn megu hava teirra eigna turkibus og turkilendri. Ein listi til at tekna lán ella aksiir til hetta endamál eigi tí nú við tað sama at fara út til okkara veiðimenn, fiskarar og skiparar.

Tekna vit t. d. aksiir uppá 25 kr. at rinda í 5 ár við 5 kr. um árið, kunnu allir fiskimenn vera við. Tað vil við øðrum orðum siga, um vit rokna við 3000 fiskimennum, at okkara sjómenn fyrsta árið hava 15000 kr., annað 30.000, triðja 45.000, fjórða 60.000 og fimta 75.000 kr. Kongeriget Danmarks Fiskeribank lænir annaðslíkt. Fyri 150.000 kr. koma okkara veiðimenn langt áleiðis við bygging av turkibusum.

Fiskimenn og reiðarar binda fríð í trý ár. Tað er gott. Fiskimaðurin kann so ampaleysur nýta hesi ár at arbeiða í fyrri at vinna longest moguligt framá sjálvbjargnisleiðina. Fyri at fylla tað skarð, ið lánid ger, og stimbra fiskimannafelagið fíggjarliga var tað ikki írlímt, at limagjaldið hækkað til 10 kr. Tað gevur í 3 ár, roknað við 3000 limum, 90.000 kr.

Vit loyva okkum at leggja hetta mál fram fyri okkara vinnumenn. Minnist: sötur er

peningaliga veikir. Byrjanin kann tí ikki vera stórlætlin. Men um tað ikki er meir enn eitt, so er tað ein byrjan. Tað er klókt at fara hólga fram, um tó av allari orku.

sjálvgivin bití, meðan har, ið ein ikki ræður sjálvur, er hann ikki meir enn hálvur. Tað er betri at stegja eitt ár og koma inn á eina holla sjálvbjargnisleið, enn at fara fram eftir fummum og loypa framav og geva seg upp til skutul hjá kapitalistum ella kapitalisttænarum og noyðast at dansa eftir Gabels látupípu.

P. M. Dam. J. H. Danbjerg.

Til Føroya fiskimenn!

Vegna tess at ein tvískinn-ingur er komin í okkara felagsskap og nú er vorðin somikið opinberur at nakrir felagsmenn í Suðuroyar sýslu hava sett fram fyri stjórnina, at teir starvast fyri at slíta felagið, sundur og stovna annað felag ið skal eita Suðuroya Fiskimannafelag, halda við tað vera tørvuligt at seta fram okkara áskoðan so-leiðis, at hon verður øllum Føroya fiskimennum kunnug, og vit vita okkum ongan betri máta enn at biða blóðini taka upp hesa grein.

Føroya Fiskimannafelag varð stovnað í 1911 og byrjaði við einum limagjaldi uppá 1 krónu um árið, tað var sjálvsagt, at

felagið við tí peningi, hetta limagjald gav, ikki kundi gera stórar skreytir, men longu annað árið eydnaðist tað felagnum at bota munagott um kontraktina fyri fiskimennin og frammá er gingið síðani. Tað endamál felagið setti sær, var at vinna fiskimennum »reinan triðunge« av veiðini, og nú er parturin 35 %. Æll tey fyrstu árin ar-beiðdu álitismenn felagsins fyri sera smáar lønir, men teir ar-beiðdu væl og felagsskapurin styrknaði í hvørjum. Í 1919 varð limagjaldið sett upp í 6 krónur, so fekk felagið meira pening og kundi lona sínum starvsmennum betur. Eisini kundi felagið nú bjóða sínum limum meira hjálp. Nú fáa felagslimirnir: Fria sakførslu, fria avrokning tá frá verður bytt, fria hjálp við fiskasølu og av og á smærri studningar til menn, sum eru komnir illa fyri á ein ella annan hátt. Har-umframt hevur felagið nakrar ferðir veitt pening til mál, sum eru Føroya fiskimennum til heiðurs og sóma. Eina tíð gav felagið út eitt blað, sum skuldi vera felagsskapinum ein stuð-ul, hvat tað eisini var, men tað varð hildið at vera ov-dýrt og varð tí avtikið. Leingi hevur verið røtt um, at felagið sjálvt skuldi byrja fiskatilvirkan, allmen avstemning var um tað, og tað varð ikki samtykt. Hildið var, sum rætt er, at felagið ikki átti nóg miklan pening til at fara undir slíkt stórmál, men hetta mál er tó ikki gloynt með alla. Felagsmannatalið hevur verið vaksandi til hendan dag, og vónandi varð, at felagið á 25 ára degi sínum skuldi umfata allar føroyskar fiskimenn.

Tað er í øllum felagsskapi, og tað einamest í felagsskapi, sum hevur við vinnulív og lønviður-skifti at gera, at menn verða ymiskir á máli um, hvat gagn teir hava haft av felagsskap-inum, men tá varur um hvussu limirnir meta seg sjálvan í samanburði við felagsskapin. Nógvir felagsmenn meta so-leiðis at teir, hóast teir ikki eru tilfríðs, tó styðja felagið og royna á lógligan hátt at fáa broytt tað, teir halda vera rangt. Hetta er góður og beinur máti. Summir av teimum ið eru ótil-fríðs meta orðvís. Fåa teir ikki alt eftir sínum høvdi, rýma teir út ella royna at slíta felags-skapin. Hetta er ringur og skaðiligur máti; mangir kenna vist hina meira enn 2000 ára gomlu söguna um mannin, sum hevði teir mongu synirnar, ið ikki kundu semjast. Hann fekk teimum eitt stavakippi, harí mangir stavir vóru saman-

bundnir, og það teir bróta tað, men eingin kundi bróta. So loysti hann tað sundur og fekk teimum hvønn stavin einsari, og nú kundi allir bróta. Harvið sýndi hann teimum styrki fel-agskapsins, og teir tóku við hesi einfaltu leru og samdust. Kun-nleikin um styrki felagskapsins er avgamal og sprottin av dygg-um royndum, men ímillum manna var og eru altíð brús-høvar sum ikki vilja akta gamlan royndan vísdóm, teim-um gongst ofta illa.

Føroya Fiskimannafelag er skipað í sóknir innanfyri hvørja sýslu, og sýslurnar skipa megin-felagið. Reiðarafelagið sum Fiski-mannafelagið skal ráðgera við, er ein heild. Eru ikki øll fiski-mannafelögin í einari heild eisini, kemur lætt tvídráttur at vera, og so er felagsstyrkin vikna og lættari at bróta.

Vit mæla tí øllum fiski-mennum í Føroyum at halda seg frá felagnum, ið vilja slíta hin gamla felagsskapin ella siga seg inn í ein veikari felagsskap enn tann, teir standa í, tí har-við avsiga teir sær fyri tað fyrsta alla ta hjálp, sum hitt størri og sterkara felagið er fort at veita teimum og fyri tað annað seta teir allan góðan og sterkan felagsskap í vanda, so at hann kann brotna með alla, og teir sjálvir eins og allir fiskimenn standa meira óhjálpn-ir, enn teir slóðu framman-undan 1911. Tað verður av sonnum bæði ein syrgjuligur og skammiligur 25 ára hátíðar-dagur at halda.

Stjórn Føroya Fiskimannafelag.

Til Suðuroyar fiskimenn.

So bilsin, sum eg bleiv, tá eg les frágreiðingina, sum stjórn Føroya fiskimannafelags gav í seinastu »Dimmalætting«, havi eg sjáldan verið; tí har stendur jú í reinum orðum, at felag okkara er um at bliva sprongt, við tað at Suðuroyingar ætla sær at fara burtur úr tí og slíta allan felagsskap við okkum, ja, soleiðis fæti eg tað.

At slíkt fráfall ger felagið veikt, er einki at ivast í, og hartil blívur tað torført hjá felaginum at arbeiða, tá ein heil oyggj stendur leys av øllum felagsskapi við okkum, tá for-handlingarnar blíva við reið-ararnar. Tí tað er væl givið, at teir, ið siga seg út av felag okkara, ætla sær at ordna sínar egnu kontraktir uttanum Fø-roya Fiskimannafelag og F. F. kann væl heldur ikki so væl